

United Nations
Nations Unies

International
Criminal Tribunal
for the former
Yugoslavia

Tribunal Pénal
International pour
l'ex-Yougoslavie

OBRAĆANJE

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument.)

PRESEDNIK

Hag, 6. decembar 2017.

Obraćanje Savetu bezbednosti Ujedinjenih nacija
sudija Carmel Agius
predsednik Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju
6. decembar 2017.

Hvala vam, gospodine predsedniče, ekscelencije, uvaženi predstavnici,

Jednog utorka uveče u maju 1993. godine, u trenutku dok su trajali zverstva, masovna ubistva i rat, ovo visoko telo, delujući u ime međunarodne zajednice, sastalo se kako bi osnovalo međunarodni krivični sud za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije. Podstaknut ubeđenjem da je to moguće i potrebno, prevlađujućom verom u multilateralna rešenja i odlučnošću i spremnošću da učini nešto, bilo šta, kako bi pokušao da zaustavi sukobe u tadašnjoj Jugoslaviji, Savet bezbednosti je usvojio Rezoluciju 827.

Izazov: iznaći hrabar i inovativan odgovor na sukobe.

Šanse za uspeh: od nula do nikakve.

Rezultat: 161 od 161.

Iz današnje perspektive, znajući da su večeri poput tog sudbonosnog utorka mnogo ređe nego u "zlatno doba" političkog optimizma s početka devedesetih godina XX veka, mnogi bi se složili da je osnivanje MKSJ bio jedan od trenutaka kojim bi međunarodna zajednica trebalo najviše da se ponosi.

Gospodine predsedavajući,

Podržavajući osnivanje i kontinuitet postojanja Međunarodnog suda, naši prethodnici, kao i oni prisutni ovde danas, stavili su svoj potpis na veoma važnu stranicu u istoriji međunarodnog krivičnog pravosuđa i borbe protiv nekažnjivosti. Mi, zajedno s vama, bićemo upamćeni po onome što smo postigli. Po tome što smo postigli nešto dobro, nešto smisleno.

Postoji, međutim, još jedan istorijat, istorijat onih koji su od samog početka napadali Međunarodni sud. To je istorijat koji pripada onima koji nisu izabrali da se bore protiv nekažnjivosti, već su zbog političke ili lične koristi, slepog nacionalizma i etničke mržnje radije birali imunitet, kao i zaštitu, čak i glorifikaciju, onih koji su počinili zverstva.

Oba ova istorijata će se pamtiti. Međutim, vremenom, prvi će biti pamćen u pozitivnom svetlu, dok će drugi biti osuđivan.

Uprkos svim skepticima, kritizerima i poricateljima koji su od samog početka krenuli u kampanju protiv Međunarodnog suda i trudili se iz petnih žila da dovedu u

www.icty.org

Pratite MKSJ na [Facebooku](#), [Twitteru](#) i [YouTubeu](#)

Služba za medije/komunikacije

Churchillplein 1, 2517 JW The Hague. P.O. Box 13888, 2501 EW The Hague. Netherlands
Tel.: +31-70-512-8752; 512-5343; 512-5356

pitanje našu legitimnost i integritet, i slikali scenario sudnjeg dana, ponosan sam što se pojavljujem pred ovim cenjenim Savetom i kažem: misija je uspešno privedena kraju.

Međunarodni sud je, zaključno sa prošlom sredom, 29. novembrom 2017, završio sav svoj pravosudni rad striktno se pridržavajući prethodno zacrtanih rokova. Nalazimo se samo tri sedmice od konačnog završetka mandata MKSJ i ispunjenja Strategije okončanja njegovog rada, nakon što smo tokom gotovo četvrt veka postigli ono što niko 1993. godine nije verovao da je moguće.

Gospodine predsedniče,

Dopustite mi da se prisetim samo nekoliko trenutaka koji su definisali rad Međunarodnog suda.

2. oktobar 1995: 'Ono što je nečovečno i shodno tome zabranjeno u međunarodnim sukobima, ne može biti ništa drugo do nečovečno i nedopustivo u građanskom ratu.' *Tužilac protiv Duška Tadića* (Odluka po Interlokutornoj žalbi odbrane na nadležnost Suda)

10. decembar 1998: 'Ako su ispunjeni traženi elementi, silovanje može takođe predstavljati tešku povredu Ženevskih konvencija, kršenje ratnog prava ili običaja ili čin genocida, i biti krivično gonjeno kao takvo'. *Tužilac protiv Ante Furundžije* (Presuda Pretresnog veća)

22. februar 2001: 'Nije nužno da u procesu mučenja bude prisutan državni službenik ili bilo koja druga osoba koja raspolaže ovlastima kako bi se u skladu sa međunarodnim humanitarnim pravom dotično krivično delo smatralo mučenjem'. *Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca, Radomira Kovača i Zorana Vukovića* (Presuda Pretresnog veća)

5. decembar 2003: 'Dela nasilja hotimično usmerena na civilno stanovništvo s osnovnim ciljem širenja terora predstavljaju kršenje zakona ili običaja ratovanja'. *Tužilac protiv Stanislava Galića* (Presuda Pretresnog veća i mišljenje)

Gore pomenuti stavovi predstavljaju tačke posle kojih nema povratka, koje su nepovratno promenile sliku međunarodnog pravosuđa. Njih su prihvatili ovaj Savet svojim odlukama, drugi međunarodni krivični sudovi i međunarodni sudovi svojim presudama, i brojni akteri u nacionalnim pravosudnim sistemima. Ovo je samo nekoliko primera, a Međunarodni sud je postavio nove standarde na poljima koja su previše mnogobrojna da bi se ovde sva pomenula, ali su zato navedena u izveštaju koji je danas pred vama.

Gospodine predsedniče,

U svom prvom izveštaju Ujedinjenim nacijama, velikan Antonio Cassese, prvi predsednik MKSJ, objavio je da bi osnivanje Međunarodnog suda moglo predstavljati prekretnicu za svetsku zajednicu ukoliko bi on pokazao da može da radi na efikasan i nepristrasan način, i ako mu bude pružena potrebna saradnja svih država i svih tela Ujedinjenih nacija. Čvrsto verujem da su ta dva uslova ispunjena u godinama koje su usledile, i da je Međunarodni sud ispunio proročanstvo predsednika Cassesea.

U odnosu na prvi uslov, zadaci koji su nam povereni bili su zaista zastrašujući. Iskustva koja smo proživeli bila su otrežnjujuća. Međutim, MKSJ je uvek i iznova pokazao otpornost i rešenost da ostvari pravdu. I to smo upravo i uradili: ostvarivali pravdu, krivično goneći i presuđujući za zločine koje su počinili pojedinci - i ponavljam, pojedinci, a ne narodi, ne države, niti vlade - na nepristrasan, nezavisan i efikasan način.

S tim ciljem, razvili smo i sproveli Strategiju okončanja rada Međunarodnog suda, i konstantno smo tražili načine da poboljšamo naše operacije i povećamo efikasnost.

Izricanjem presuda u poslednjem prvostepenom postupku protiv Ratka Mladića 22. novembra, i u poslednjem žalbenom postupku u predmetu *Prlić i drugi* 29. novembra 2017, osnovni rad Međunarodnog suda je sada okončan, u skladu s prethodnim rokovima dostavljenim ovom Savetu. Stoga je prikladno da sudije koje su predsedavale većima u oba ova poslednja predmeta budu danas ovde prisutni. U tom smislu, veliko mi je zadovoljstvo i čast da sudija Alphons Orié, predsedavajući sudija Pretresnog veća u predmetu *Mladić*, sedi ovde sa mnom dok predstavljam poslednji Izveštaj o ispunjenju Strategije okončanja rada MKSJ, a, naravno, ja sam bio predsedavajući sudija u predmetu *Prlić i drugi*.

Obe ove presude su značajne i pomno su praćene širom sveta. U odnosu na predmet *Prlić i drugi*, svi se možemo složiti da ono je što se desilo u sudnici prošle srede za svako žaljenje. Međunarodni sud tom incidentu prilazi vrlo ozbiljno, i on je sada predmet detaljne istrage. Međutim, ma koliko bile nesretne, ne sme se dozvoliti da te okolnosti bace senku na poslednje sedmice rada MKSJ ili da na neki način potkopaju njegovo nasleđe i presude. Izuzetno je uznemirujuće da neki izgleda i iskorišćavaju tu situaciju. Ne sme im se dozvoliti da to rade nekažnjeno.

U odnosu na drugi Casseseov uslov - saradnju svih država i tela Ujedinjenih nacija - neću ponavljati niti sve logističke, finansijske i druge probleme koji su otežavali početak rada Međunarodnog suda i koji su prisutni i pri njegovom zatvaranju, niti bezbroj okolnosti van kontrole Međunarodnog suda koje su dovele do odlaganja u hapšenju optuženih u bekstvu i vođenju postupaka. Ti i drugi izazovi, kao i odgovori Međunarodnog suda na njih, navedeni su u izveštaju koji je pred vama. Međutim, poteškoće s kojima se MKSJ suočavao ni na koji način ne treba da nas navedu na zaključak da osnivanje međunarodnih krivičnih sudova nije vredno truda.

Iskreno govoreći, što se toga tiče, Međunarodni sud je na kraju dobio sve resurse i podršku koji su mu bili potrebni da završi svoj rad. Međutim, treba biti pošten po ovom pitanju. Ako hoćemo da uopšte verujemo u međunarodno krivično pravosuđe, onda moramo prihvatiti da će ono oduzimati puno vremena, biti glomazno i skupo, i da se ne može porediti sa krivičnim postupcima vođenim na nacionalnom nivou. Da li smo mogli stvari uraditi bolje? Verovatno. Da li smo mogli biti efikasniji? S ove tačke gledišta, da. Međutim, uveravam vas, to nije bilo zbog toga što nismo pokušali. Da li smo imali izbora? Ne. Zbog toga što, verujte mi, živeti s alternativom da se ništa ne preduzme i dopusti nekažnjivost znači platiti mnogo, mnogo višu cenu. Da li bilo ko u ovoj prostoriji iskreno može tvrditi članovima porodica žrtava da ostvarivanje pravde za njihove najbliže nije vredno novca?

Gospodine predsedniče,

U ovim kratkim minutima bilo bi nemoguće pojedinačno pomenuti svakoga ko je imao ulogu u stvaranju, razvoju i ispunjenju mandata Međunarodnog suda. Od uvek predusretljive Službe Ujedinjenih nacija za pravne poslove, do izuzetne zemlje domaćina Međunarodnog suda, Holandije; od konstruktivnih predsedavajućih neformalne grupe za međunarodne krivične sudove do Evropske unije i brojnih pojedinačnih država koje su nam pružile velikodušne dobrovoljne donacije; od svih nebrojenih pravnih savetnika ovde u Njujorku do predstavnika civilnog društva, udruženja žrtava i predstavnika akademske zajednice kako na području bivše Jugoslavije tako i širom sveta. I, što je veoma značajno, od članova Saveta bezbednosti koji su 1993. godine imali hrabrosti da preuzmu inicijativu - odnosno, rizik - osnivanja Međunarodnog suda, do predstavnika tih država ovde danas, i svih onih koji su u međuvremenu sedeli u ovom uvaženom Savetu. Zahvaljujući vašim smernicama i pomoći sve to vreme, i tome što ste produžavali mandate sudijama i obezbeđivali adekvatna sredstva, mi smo bili u stanju da radimo svoj posao i privedemo ga kraju. Svim tim akterima i svima koji su nas podržali, jedino je prikladno da prenesem

našu iskrenu zahvalnost u ime Međunarodnog suda.

U odnosu na poslednji dvogodišnji period postojanja Međunarodnog suda, želim da lično zahvalim sledećima: ambasadoru Urugvaja Rosselliju, na tome što je bio elokventan vodeći glas u Savetu bezbednosti u borbi protiv nekažnjivosti; ambasadoru Cardiju, koji je u ime Italije žustro branio i unapredio vladavinu prava tokom svog mandata u ovom Savetu; Miguelu de Serpa Soaresu i Stephenu Mathiasu, našem izvanrednom timu za pravnu podršku ovde u Sekretarijatu, i ambasadoru van Oosteromu. Kraljevina Holandija ne može biti u boljim rukama dok se pripremate da preuzmete svoj mandat u Savetu bezbednosti. Verujemo da ćete nastaviti da promovirate zalaganje za međunarodni mir i pravdu, što je zaštitni znak vaše države. Naravno, lično dugujem zahvalnost i mnogima drugim, uključujući naročito tužioca Međunarodnog suda, g. Sergea Brammertza, i sekretara Međunarodnog suda, g. Johna Hockinga, koji je nepokolebljivo pomagao Međunarodnom sudu i meni tokom mog predsedavanja.

Gospodine predsedniče,

Što se tiče mojih ličnih osvrta, želeo bih prvo da kažem da, iako je bila izuzetna čast služiti kao poslednji predsednik Međunarodnog suda, obezbediti da se MKSJ zatvori blagovremeno na i dostojanstven način bila je izuzetno teška obaveza. Bili su potrebni vanredni naponi da se usklade i apsorbuju pritisci unutar Međunarodnog suda i izvan njega. Nije bilo govora o neuspehu, jer da Međunarodni sud nije uspeo, s nama bi i cela međunarodna zajednica doživela neuspeh. Verujem da smo bili uspešni, i želim da naglasim da se uspeh ne može meriti samo brojem izrečenih presuda i okončanih predmeta, već da on takođe mora značiti profesionalno i časno delovanje, i to da smo ponosni na ono što svakodnevno radimo. Veoma sam ponosan na to što zatvaram instituciju kalibra MKSJ-a i na to što sam održao reč ovom Savetu da ćemo se zatvoriti do kraja godine.

Kao drugo, dostignuća MKSJ ne počinju niti završavaju u Hagu. Završetak našeg rada, i našeg ograničenog mandata kao suda, ne znači da je posao završen. Teškog srca napuštam Međunarodni sud, duboko zabrinut zbog velikog broja zločina za koje tek treba voditi krivične postupke pred nacionalnim sudovima i zbog hiljada žrtava koje i dalje vane za pravdom. Premda je za pohvalu to što je u mnogim predmetima presuđeno pred specijalizovanim sudovima za ratne zločine i to što specijalizovani tužioci za ratne zločine nastavljaju vođenje istraga i podizanje optužnica protiv počinitelaca, treba uraditi još mnogo više. U tom smislu, pozivam Ujedinjene nacije da nastave pružanje pomoći i podrške relevantnim institucijama i akterima na terenu. Osim toga, porast revizionizma i nacionalizma širom regiona ne može se ignorisati. Nemojte se zavaravati; nepostojanje rata ne znači mir - posebno u Bosni i Hercegovini, gde i dalje vladaju politički sukobi i nemiri. Stoga apelujem na međunarodnu zajednicu da pruži uveravanja svim nacionalnim zajednicama u regionu da neće biti napuštene nakon zatvaranja Međunarodnog suda, i da to obećanje ispuni.

Kao treće, okončanje nekažnjivosti za masovne zločine nije prerogativ samo jedne institucije - to je zajednički cilj i aspiracija koji vezuju sve nas u našem zajedničkom stremljenju pravdi, miru i stabilnosti. Mi na Međunarodnom sudu dali smo svoj doprinos, i Međunarodni sud je zaista bio podsticaj za osnivanje drugih sudova i međunarodnih krivičnih sudova. Međutim, međunarodna zajednica mora preduzeti korake kako bi se obezbedilo da doprinosi tih institucija ne budu potkopani, ili čak poništeni, nedostatkom političke podrške, i da njihovo nasleđe bude očuvano. MKSJ ima sreću da završava svoj rad kada već postoji jaka institucija koja ga nasleđuje - mislim na Mehanizam - i znam da se pod rukovodstvom mog uvaženog kolege, Theodora Merona, možemo osloniti na Mehanizam da u budućnosti produži nasleđe Međunarodnog suda.

Kao četvrto, želeo bih da se osvrnem na ljude koji su udahnuli život MKSJ - na dragoceno osoblje, čelne ljude i sudije Međunarodnog suda, kojima je poveren zadatak da izvrše njegovu misiju. Ne samo da je rad sa posvećenim, talentovanim pojedincima iz celog sveta bilo najbolje profesionalno iskustvo mog života, ono je i na ličnom nivou bilo duboko obogaćujuće i zadovoljavajuće. Voleo bih kada biste svi vi mogli, kao što sam ja imao prilike tokom svojih 16 godina kao sudija MKSJ, da radite s ljudima koji su toliko motivisani i posvećeni idealima. Krajem ovog meseca, neće više biti niti jednog zaposlenog na Sudu, pa ipak, zajedno sa sudijama oni su omogućili Međunarodnom sudu da obogati međunarodno humanitarno pravo i da predstavlja svetionik nade u borbi protiv nekažnjivosti. Siguran sam da će oni, gde god da ih put bude odveo, nastaviti da daju svoj doprinos onome što je dobro i ispravno. U ime celog MKSJ, od srca izražavam svoju zahvalnost svim zaposlenima, sudijama i čelnim ljudima na izuzetnom doprinosu Međunarodnom sudu i međunarodnom krivičnom pravosuđu. Pogrešio bih kada ne bih pomenuo i sve branioce i članove timova odbrane koji su tokom godina uvek bili smatrani ključnim delom Međunarodnog suda.

Želeo bih da iskoristim ovu priliku i da čestitam i poželim sve najbolje Japanu tokom ostatka njegovog mandata kao predsedavajućeg Saveta bezbednosti, i da zahvalim svim odlazećim zemljama članicama i poželim dobrodošlicu novim članicama.

Gospodine predsedniče,

Jedan veliki državnik i diplomata je jednom rekao: 'Pravda se neće ostvariti sve dok oni koji nisu pogođeni zločinima ne budu jednako gnevni kao i oni koji jesu'. Osnivanje našeg Međunarodnog suda bilo je moćan signal da međunarodna zajednica neće sedeti skrštenih ruku i gledati kako se varvarski zločini događaju negde daleko, u bivšoj Jugoslaviji. Vi, članovi ove Organizacije, odlučili ste da užasni zločini poput silovanja, mučenja, "etničkog čišćenja" i bezobzirnog ubijanja civila pogađaju svakoga od nas, iz prostog razloga što nanose štetu velikim principima civilizacije, koji su zaštićeni vladavinom prava i ovekovečeni u međunarodno priznatim standardima ljudskih prava i humanitarnog prava.

Na kraju, ne mogu a da se ne zapitam šta bi Nino Cassese ili uvek genijalni Cherif Bassiouni rekli u ovoj prilici. Mogu samo da se nadam da smo ih mi na Međunarodnom sudu učinili ponosnim i da smo doprineli ublažavanju patnje i bola onih koji su bili pogođeni sukobima tokom devedesetih godina XX veka. I dok međunarodna zajednica sada skreće pogled dok se masovni zločini i dalje odvijaju, čak i u ovom trenutku, a geopolitičke prepreke blokiraju bilo kakvo sveobuhvatno rešenje za ostvarivanje pravde, ne smemo zaboraviti političku hrabrost koja je dovela do stvaranja MKSJ, dugi put koji je Međunarodni sud prešao, i potrebu da se s tog puta ne skrene.

Hvala vam na pažnji.